

בלק אמר לבלעם שהלשון שלך מתוקנת בשני צדדים ותוכל לקלל ולברך  
**אִמַּר הַהוּא רָשָׁע, קִדְמָאִי אֲשַׁתְּדָּלוּ וְלֹא יָכִילוּ** אמר בלק  
הרשע לבלעם, הראשונים ניסו לסלק ולעקור את השכינה ולא הצליחו. **וְרַ  
הַפְלָגָה אֲשַׁתְּדָּלוּ, וְלֹא יָכִילוּ** דור הפלגה השתדלו בזה ולא הצליחו.  
**עָבְדוּ עֹבְדָא, וּפּוֹמָא חָסַר מַנְיָהּ, וְלִישְׁנָהוּן אֶתְבְּלָבְל,**  
**וְלֹא יָכִילוּ** כי עשו מעשים של כשפים לבנות מגדל אבל הקב"ה בלבל את שפתם ולכן  
כח הפה היה חסר מהם. **אֲבָל אַנְתָּ, הָא פּוֹמָךְ שִׁנְן, וְלִישְׁנָךְ  
מִתְתַּקֵּן בְּתֵרִין סְטָרִין אֵלִין** אבל אתה בלעם הרי הפה שלך שנון ולשונך  
מתוקנת בשני הצדדים גם לקללה וגם לברכה שהרי **אֵת אֲשֶׁר תְּבָרַךְ  
מְבוֹרָךְ, וְאֲשֶׁר תִּתְּאוֹר יוֹאֵר, הַהוּא סְטָרָא דְאַתָּ בְּעִי  
לְסִלְקָא לְעִילָא בְּפוֹמָךְ וְלִישְׁנָךְ, אִסְתְּלִיק** הצד שאתה רוצה  
להעלות בפיו ולשונך אתה מעלה על ידי הברכה. **וְהַהוּא סְטָרָא דְאַתָּ בְּעִי  
לְמִילָט, בְּחִילָא דְפוֹמָךְ תִּילּוּט** ואותו הצד שאתה רוצה לקלל בכח פיו  
אתה מקללו (וְסְטָרָא קִמָּךְ) **וְכֹלָא בְּךָ תִּלְיָא** (דף ר' ע"א) והכל תלוי בך **וְהָא  
עֹבְדָא אֶתְתַּקֵּן אֲבָל בְּמִלָּה תִּלְיָא כֹּלָא** שהרי מעשה הכשפים  
כבר נתקן על ידי אבל עכשיו הכל תלוי בדיבור הפה, **וְעַל דָּא** (ס"א בְּעֹבְדָא)  
**בְּעֹבְדָא דִּנְחַשׁ אֲנָא אֶתְקִין. וְאַנְתָּ תִּשְׁלִים כֹּלָא בְּפוֹמָךְ**  
ועל כן אני יתקן את צד המעשה של הנחשים והכשפים ואתה תשלים הכל בפיו, **הַהוּא  
סְטָרָא דְתְּבָרַךְ מְבוֹרָךְ, וְהַהוּא סְטָרָא דְתִתְּאוֹר יוֹאֵר** אותו

הצד שתברך יהיה מבורך והצד שתקלל יהיה מקולל.

מסיר שפה לנאמנים נאמר על דור הפלגה וטעם זקנים יקח נאמר על בלק ובלעם

**וְהוּא לֹא יָדַע דִּקְדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא (איוב יב) מִסִּיר שָׁפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, וְכֹלָא בְּרִשׁוּתִּיהָ**

**קִיָּמָא** והוא לא ידע שהקב"ה מסיר שפה לנאמנים היינו לאותם שיודעים לדבר בפייהם

כרצונם הקב"ה יכול לקחת להם ברגע את כח הדבור ואת טעם הזקנים היינו שיש להם דעת

לתת טעם לדבריהם הקב"ה לוקח להם הדעת. **מִסִּיר שָׁפָה לְנֶאֱמָנִים, אֱלֹהֵי דֹר הַפְּלָגָה, דְּבִלְבֵּל לִישָׁנָהוֹן, דִּלָּא יִשְׁלִטוֹן בְּמַלְאָה כָּלָל.**

**דְּכִתְיִב** מסיר שפה לנאמנים נאמר על דור הפלגה שהקב"ה בלבל את שפתם שלא

ישלטו בדיבורם כלל וכמו שכתוב, **אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ**

**שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ. וְטַעַם זְקֵנִים יִקַּח, אֱלֹהֵי בָלָעַם וּבָלָק**

**דִּתְרוּיָהוּ הָיוּ בְּעִיטָא חֲדָא, דְּכִתְיִב** וטעם זקנים יקח נאמר על בלק

ובלעם ששניהם היו בעצה אחת להרע לישראל כמו שכתוב **וַיַּעַל בָּלָק וּבָלָעַם**

**פָּר וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ.**

בלק ובלעם נלקח מהם כח הדיבור והמלכות דיברה במקומם

**תָּא חַזִּי, תְּהוּא רָשָׁע דְּבָלָעַם, כָּל עוֹבְדֵי לְבִישׁ, בְּרוּם**

**לְבָא** בא וראה בלעם הרשע כל מעשיו להרע בגבוהות הלב. **תְּרוּיָהוּ**

**הָיוּ סִלְקִין קְרִבָּנָא, דְּכִתְיִב** שניהם יחד היו מעלים את הקרבן כמו שכתוב

**וַיַּעַל בָּלָק וּבָלָעַם. וְכֹל מִדְּבַחִין בָּלָק הָוָה מְסִידָר** ואת כל

המזבחות היה בלק מסדר שהרי בלעם תמיד אמר לו בנה לי בזה שבעה מזבחות וכו',

וַאִיהוּ רָשָׁע, הָוָה מִשְׁבַּח גְּרִמְיָה וְאָמַר, אֶת שְׁבַע  
הַמִּזְבְּחוֹת עָרַכְתִּי וְאֶעַל פֶּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ. וְאֵלֹו לְבָלֵק  
לֹא שָׁתַף בַּהֲרִיָּה וּבִלְעָם הָרָשָׁע הִיָּה מִשְׁבַּח עֲצָמוֹ וְאָמַר אֶת שְׁבַע הַמִּזְבְּחוֹת  
עָרַכְתִּי וְאֶפִּילֹו אֶת שִׁיתָף אֶת בָּלֵק עִימֹו לֹוֹמֵר שְׁעֲרֻכּוֹהֹו בִּיחֹד. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ  
הוּא, רָשָׁע, כֹּלָא יִדְעָנָא אֱלָא שׁוּב אֵל בָּלֵק, וְאֵת לֹא  
צָרִיךְ לְמַלְלָא אֱלָא אִמַּר לוֹ הַקב"ה, רָשָׁע הַכֹּל אֲנִי יוֹדַע אֱלָא שׁוּב אֵל בָּלֵק  
וְאֵתָה לֹא צָרִיךְ לְדַבֵּר אֱלָא הַשְׁכִּינָה הַנִּקְרָאת כ"ה הִיא שֶׁתִּדְבֹּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכֹה  
תִּדְבֹּר. הִדָּא הוּא דְכָתִיב וְהוּא שֶׁכָּתוּב, וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח הֵם  
בָּלֵק וּבִלְעָם שֶׁנִּלְקַח מֵהֵם כַּח הַדְּבוּר וְהַמַּלְכוּת דְּבִרָה בַּמִּקּוֹמָם.

זְקֵנִי מוֹאָב וּזְקֵנֵי מִדִּין דִּיבְרוּ בְּגִלּוּי וּבִקּוּל רֶם כִּי בִלְעָם הִיָּה פָּנוּם בְּשִׁלּוּשָׁה  
מִקּוֹמוֹת בְּאֶזְנוֹ בְּעֵינֹו וּבְרִגְלוֹ

דְּבַר אַחֵר פִּירוּשׁ אַחֵר לְמָה שֶׁכָּתוּב וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח, דְּכָתִיב  
וַיֵּלְכוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וּזְקֵנֵי מִדִּין וְקִסְמִים בִּידָם.  
טַעַמָּא דְּאִינּוֹן זְקֵנִים נָטַל מִנֵּיהוּ, וְלֹא יָכִילוּ לְמַשְׁלֵט  
בְּחַרְשֵׁיהוּ כֻּלָּל הֵם הִלְכוּ עִם קִסְמִים בִּידָם וְהַקב"ה לָקַח מֵהֵם אֶת טַעַם הָעֶצֶה  
שֶׁלָּהֶם וְלֹא יָכִילוּ לְשַׁלּוֹט בְּכַשְׁפֵּיהֶם כֻּלָּל. וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בָּלֵק. מִלִּין  
בְּאַתְנָלִיָּא, וְלֹא בְּלַחֲשֵׁי שׁוֹ הֵם דְּבָרוּ אֵלָיו דְּבָרִים בְּגִלּוּי וּבִקּוּל רֶם וְלֹא בְּהַסְתֵּר  
וּבְלַחֲשֵׁיָּהּ. פָּגִים אֹודְנָא הָוָה, וּפָגִים עֵינָא, וּפָגִים רִגְלָא.  
מִתְּלַת דְּוִכְתִּין הָוָה פָּגִים וּבְאֵמֶת לֹא יָכִילוּ לְדַבֵּר אֵלָיו בְּלַחֲשֵׁיָּהּ כִּי בִלְעָם

היה פגום באזנו ולא היה שומע טוב וגם בעינו וברגלו היה פגום בשלשה מקומות היה פגום.  
**מְתוּקָן הָהָה לְסִטְרָא אַחֲרָא, וְהָכִי אֶצְטְרִיךְ לְהָהוּא  
 סִטְרָא אַחֲרָא, אֶתֶר דְּשִׂרְיָא פָּגִים, זִנָּא לְזִינְיָהּ.** אבל הוא היה  
 מתוקן לסט"א ע"י הפגמים האלו כי כך צריך לסט"א מקום שהוא פגום בבחינת מצא מין את  
 מינו.

זקני מואב וזקני מדין דיברו בלשון קשה ובלעם ענה להם באמירה רכה  
**וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלִּילָה וְהַשִּׁיבוּתִי,** (במדבר כב)  
**אִינוּן כְּתִיב, וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו** כשזקני מואב וזקני מדין דברו  
 איתו כתוב "וידברו אליו" ודיבור הוא לשון קשה. **וַיֹּאמֶר  
 אֲלֵיהֶם** וכשהוא השיב להם כתוב בלשון אמירה "ויאמר אליהם" ומכאן ראייה שהם היו  
 צריכים לצעוק לו כי היה פגום באזנו [קיד]. **לִינוּ פֹה הַלִּילָה** למה היה צריך  
 שילינו אצלו בלילה **בְּגִין דְּלִילְיָא אִיהוּ שַׁעְתָּא דְּסִטְרָא אַחֲרָא**

### אור הרשב"י

מלמד שהקב"ה יושב וסופר את רביעיותיהם  
 של ישראל, מתי תבא טיפה שהצדיק נוצר  
 הימנה, ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם  
 הרשע, אמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתו  
 טהורים וקדושים יציין בדבר זה, מיד נסמית  
 עינו, דכתיב נאם הגבר שתום העין.  
 והנה הקשו המפרשים, עפ"י דא"י כאן דבלעם  
 ה"י סומא, ובמדרש (פר' בלק) איתא כי בלעם  
 היה גם חוגר, ובזוהר (בלק ד' רע"א) שנינו כי  
 הוא היה אף בעל מום באזנו. כיצד, אם כן,

[קיד] כאן הביא ראייה שהיה פגום באזנו ולא  
 ביאר מנין שהיה גם פגום ברגלו ובגמרא  
 סנהדרין (דף קה.) איתא אמר רבי יוחנן  
 בלעם חוגר ברגלו אחת היה שנאמר "וילך  
 שפי" שמשון בשתי רגליו שנאמר "שפיפן  
 עלי ארח הנושך עקבי סוס" בלעם סומא  
 באחת מעיניו היה שנאמר "שתם העין".  
 אמנם בגמרא נדה (לא.) מבואר הטעם  
 שנסתמא בעינו אחת כיון שאמר בלעם "מי  
 מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל"

הלימוד היומי

לע"נ הרב אליהו אבא-שאול בן הדסה סעודה זצ"ל